

Arkivreferanse: 2020/40627-10  
Arkivkode: L12  
Saksbehandler: Christer Danmo  
Gunhild Kirsti Sem  
Agnethe Jovall  
Ove Holseng  
Trine Frisli Fjøsne  
Erik Marthinsen  
Adm.enhet: Samfunnsutvikling -  
Kommunal veiledning  
plan  
Dato: 25.09.2020

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Fylkesutvalget	13.10.2020	269/20

## • Høring - Områdeplan for Innbygda - Trysil sentrum - offentlig ettersyn - Trysil kommune

### Fylkesutvalgets behandling av sak 269/2020 i møte den 13.10.2020:

#### Vedtak:

1. Fylkesutvalget er positive til at kommunen ønsker å legge til rette for en helhetlig og langsiktig utvikling av Innbygda som kan stimulere til utvikling og investering i sentrum, styrke sentrum som forretnings- og handelssted, som et godt bosted, som arbeidssted og som er attraktivt for besøkende.
2. Fylkesutvalget ber om at Skogbrukets hus, rådhuset, Ørnsminde og Lundsanden/Sandvold gis hensynssone for bevaring av kulturmiljøer. Videre bør kommunen sette en planbestemmelse om at bygningene innenfor hensynssonene for bevaring av kulturmiljøer ikke kan rives.
3. Det er viktig at nabobygningene til hensynssonene for bevaring av kulturmiljø er tilpasset den eldre bebyggelsen. Fylkesutvalget tilrår å begrense antall tillatte etasjer innenfor arealformålsområdene BS4 og BS15 til maksimum 2-4 etasjer. Innenfor hensynssonene for bevaring av kulturmiljø anbefaler fylkesutvalget maks to etasjer i tillegg til anbefalt krav om saltak.

4. Trysil sentrum preges i stor grad av bygninger med saltak. Foreslåtte planbestemmelser åpner for flate tak og pulttak i tillegg til saltak. Fylkesutvalget mener at saltak bør være hovedtakform i sentrum innenfor arealformålsområdet BS for å ivareta stedsidentiteten. Trysilsenteret og i området sør for Storvegen 37 kan etter fylkesutvalgets skjønn åpnes for flate tak.

5. Regional plan for vannforvaltning i de norske delene av vannregion Västerhavet (Grensevassdragene) (2016 – 2021) skal legges til grunn i utarbeidelse av ny områdeplan, og alle planforslag og tiltak etter PBL § 1-6 som berører vann skal vurderes etter miljømålene som er vedtatt for sjøer, elver og bekker. Dersom miljømålene fravikes, kan dette gi grunnlag for å fremme innsigelse.

6. Fylkesutvalget mener det ut fra hensynet til barn- og unges interesser må sikres at barn- og unge har tilfredsstillende leke- og uteoppholdsarealer ved utbygging av områder med konsentrert bebyggelse og etablering av boliger i sentrum, og at disse er opparbeidet før boligene tas i bruk (midlertidig brukstillatelse/ferdigattest). Dette må følges opp i planbestemmelse 4.1.6 punkt h) og 6.3.

7. Fylkesutvalget anbefaler en firearmet rundkjøring som løsning for å imøtekomme trafikale utfordringer i krysset fv. 26/Vestbyvegen/Vestsidivegen.

8. Fylkesutvalget foreslår å fjerne planbestemmelse 1.2.6 bokstav a) om byggegrenser og avkjørsler. Planbestemmelse 1.2.6 bokstav b) og c) foreslås som rekkefølgekrav. Generelt vil også fylkesutvalget anbefale at formål reguleres til faktisk bruk, i dette tilfellet kjøreveger/adkomstveger til boliger, jf. SGS24 og SGS30.

9. Varelevering skal søkes løst på egen eiendom, og dette må følges opp gjennom planbestemmelser.

10. Fylkesutvalget vil anbefale å gå videre med alternativ knyttet til tovegskjørt Gamleveg med fortau, eventuelt bør det gjøres en vurdering av tiltak som reduserer gjennomgangstrafikken og hastigheten i Gamlevegen. Utforming av krysset med Gamlevegen/fv.2172 forutsettes fulgt opp gjennom rekkefølgekrav og krav om at krysset utformes i tråd vegnormalene, jf. Statens vegvesen sin håndbok N100.

**Behandling:**

Bjørnar Tollan Jordet (SV) fremmet slikt forslag:

Endringsforslag punkt 10: Fylkesutvalget vil anbefale å gå videre med et alternativ med adkomst til Østmojordet barnehage via en adkomst fra fv 2172/bygdervegen, forutsatt at det blir knyttet rekkefølgekrav til krysset og at kryssutformingen er i tråd med vegnormalene. Vegen knyttes ikke sammen med Gamlevegen. Gamlevegen opparbeides med fortau og møtelommer for beboere langs vegen.

Kari-Anne Jønnes (H) fremmet alternativt forslag på vegne av H og FrP:

1. Fylkesutvalget er positive til at kommunen ønsker å legge til rette for en helhetlig og langsiktig utvikling av Innbygda som kan stimulere til utvikling og investering i sentrum, styrke sentrum som forretnings- og handelssted, som et godt bosted, som arbeidssted og som er attraktivt for besøkende.

2. Fylkesutvalget ber om at Trysil kommune nøye vurderer ivaretagelse av kulturmiljøer samtidig som det legges til rette for vekst og utvikling.

3. Regional plan for vannforvaltning i de norske delene av vannregion Västerhavet (Grensevassdragene) (2016 – 2021) skal legges til grunn i utarbeidelse av ny områdeplan, og alle planforslag og tiltak etter PBL § 1-6 som berører vann skal vurderes etter miljømålene som er vedtatt for sjøer, elver og bekker. Dersom miljømålene fravikes, kan dette gi grunnlag for å fremme innsigelse.

4. Fylkesutvalget mener det ut fra hensynet til barn- og unges interesser må sikres at barn- og unge har tilfredsstillende leke- og uteoppholdsarealer ved utbygging av områder med konsentrert bebyggelse og etablering av boliger i sentrum, og at disse er opparbeidet før boligene tas i bruk (midlertidig brukstillatelse/ferdigattest). Dette må følges opp i planbestemmelse 4.1.6 punkt h) og 6.3.

5. Fylkesutvalget anbefaler en firearmet rundkjøring som løsning for å imøtekomme trafikale utfordringer i krysset fv. 26/Vestbyvegen/Vestsidevegen.

6. Fylkesutvalget foreslår å fjerne planbestemmelse 1.2.6 bokstav a) om byggegrenser og avkjørsler. Planbestemmelse 1.2.6 bokstav b) og c) foreslås som rekkefølgekrav. Generelt vil også fylkesutvalget anbefale at formål reguleres til faktisk bruk, i dette tilfellet kjøreveger/adkomstveger til boliger, jf. SGS24 og SGS30.

7. Trygg og sikker varelevering er viktig og må følges opp gjennom planbestemmelser.

8. Fylkesutvalget vil anbefale å gå videre med alternativ knyttet til tovegskjørt Gamleveg med fortau, eventuelt bør det gjøres en vurdering av tiltak som reduserer gjennomgangstrafikken og hastigheten i Gamlevegen. Utforming av krysset med Gamlevegen/fv.2172 forutsettes fulgt opp gjennom rekkefølgekrav og krav om at krysset utformes i tråd vegnormalene, jf. Statens vegvesen sin håndbok N100.

Johannes Wahl Gran (MDG) fremmet slikt tilleggsforslag:

Fylkesutvalget ber kommunen utarbeidet et arealregnskap som viser omdisponering av dyrka og dyrkbar mark samt skog og myr.

**Votering:**

Forslag fremmet av Jordet (SV) falt med to stemmer, avgitt av SV og MDG.

Fylkesrådmannens innstilling ble satt opp mot forslag fremmet av Jønnes (H). Forslaget fra H falt med to stemmer, avgitt av H.

Tillegg fremmet av Gran (MDG) falt med to stemmer, avgitt av SV og MDG.

**Fylkesrådmannens innstilling til vedtak:**

1. Fylkesutvalget er positive til at kommunen ønsker å legge til rette for en helhetlig og langsiktig utvikling av Innbygda som kan stimulere til utvikling og investering i sentrum, styrke sentrum som forretnings- og handelssted, som et godt bosted, som arbeidssted og som er attraktivt for besøkende.
2. Fylkesutvalget ber om at Skogbrukets hus, rådhuset, Ørnsminde og Lundsanden/Sandvold gis hensynssone for bevaring av kulturmiljøer. Videre bør kommunen sette en planbestemmelse om at bygningene innenfor hensynssonene for bevaring av kulturmiljøer ikke kan rives.
3. Det er viktig at nabobygningene til hensynssonene for bevaring av kulturmiljø er tilpasset den eldre bebyggelsen. Fylkesutvalget tilrår å begrense antall tillatte etasjer innenfor arealformålsområdene BS4 og BS15 til maksimum 2-4 etasjer. Innenfor hensynssonene for bevaring av kulturmiljø anbefaler fylkesutvalget maks to etasjer i tillegg til anbefalt krav om saltak.
4. Trysil sentrum preges i stor grad av bygninger med saltak. Foreslåtte planbestemmelser åpner for flate tak og pulttak i tillegg til saltak. Fylkesutvalget mener at saltak bør være hovedtakform i sentrum innenfor arealformålsområdet BS for å ivareta stedsidentiteten. Trysilsenteret og i området sør for Storvegen 37 kan

etter fylkesutvalgets skjønn åpnes for flate tak.

5. Regional plan for vannforvaltning i de norske delene av vannregion Västerhavet (Grensevassdragene) (2016 – 2021) skal legges til grunn i utarbeidelse av ny områdeplan, og alle planforslag og tiltak etter PBL § 1-6 som berører vann skal vurderes etter miljømålene som er vedtatt for sjøer, elver og bekker. Dersom miljømålene fravikes, kan dette gi grunnlag for å fremme innsigelse.
6. Fylkesutvalget mener det ut fra hensynet til barn- og unges interesser må sikres at barn- og unge har tilfredsstillende leke- og uteoppholdsarealer ved utbygging av områder med konsentrert bebyggelse og etablering av boliger i sentrum, og at disse er opparbeidet før boligene tas i bruk (midlertidig brukstillatelse/ferdigattest). Dette må følges opp i planbestemmelse 4.1.6 punkt h) og 6.3.
7. Fylkesutvalget anbefaler en firearmet rundkjøring som løsning for å imøtekomme trafikale utfordringer i krysset fv. 26/Vestbyvegen/Vestsiddevegen.
8. Fylkesutvalget foreslår å fjerne planbestemmelse 1.2.6 bokstav a) om byggegrenser og avkjørsler. Planbestemmelse 1.2.6 bokstav b) og c) foreslås som rekkefølgekrav. Generelt vil også fylkesutvalget anbefale at formål reguleres til faktisk bruk, i dette tilfellet kjøreveger/adkomstveger til boliger, jf. SGS24 og SGS30.
9. Varelevering skal søkes løst på egen eiendom, og dette må følges opp gjennom planbestemmelser.
10. Fylkesutvalget vil anbefale å gå videre med alternativ knyttet til tovegskjørt Gamleveg med fortau, eventuelt bør det gjøres en vurdering av tiltak som reduserer gjennomgangstrafikken og hastigheten i Gamlevegen. Utforming av krysset med Gamlevegen/fv.2172 forutsettes fulgt opp gjennom rekkefølgekrav og krav om at krysset utformes i tråd vegnormalene, jf. Statens vegvesen sin håndbok N100.

Tron Bamrud  
Fylkesrådmann

### **Bakgrunn for saken:**

Hensikten med forslaget til områdeplan for Innbygda (Trysil sentrum) er å oppdatere den nåværende og noe utdaterte områdeplanen. Dette ble vedtatt av Trysil kommune i kommunal planstrategi 2016-2019. Områdeplanen skal legge til rette for en helhetlig og langsiktig utvikling av Innbygda som stimulerer til utvikling og investering i sentrum, styrke sentrum som forretnings- og handelssted, som et godt bosted, som arbeidssted og som er attraktivt for besøkende. Kommunen ser konkrete behov av flere årsaker, herunder økt fortetting og transformasjon i sentrum, behov for flere arealer for tettere boligbebyggelse, trafikkkløsnings, parkering, oppdatere planbestemmelser og få på plass tverrgående forbindelser mellom Storvegen og Trysilelva.

Planforslaget ble lagt ut til offentlig ettersyn for regionale aktører 06.08.2020, med høringsfrist 01.10.2020. På grunn av politisk behandling er det gitt utvidet høringsfrist til fylkeskommunen, 14.10.2020.

Planforslaget inneholder plankart, planbestemmelser, planbeskrivelse og ros-analyse. Videre er det vedlagt mulighetsstudie for Trysil sentrum utarbeidet av Norconsult. Planforslaget inneholder også trafikkanalyser for kryss Fv. 26, Innbygda barnehage, adkomstløsning til Østmorjordet barnehage og to alternative rundkjøringsløsninger for krysset Fv. 26/Vestbyvegen/Vestsidvegen. Norconsult har også utarbeidet notat om sårbarhet med hensyn til bekker.

### **Vurdering:**

Fylkesrådmannen berømmer kommunen for å ha gjennomført en god planprosess med bred medvirkning av innbyggerne og berørte interessenter i Trysil og Trysil sentrum. Planforslaget fremstår i stor grad som gjennomarbeidet, og det er lagt stor vekt på mulighetsstudiet gjennomført av Norconsult. Planbestemmelsene, sammen med mulighetsstudiet, vil på generelt grunnlag være et godt grunnlag for å videreutvikle Trysil til et godt tettsted med økt tettstedsliv, boliger og handel.

Enkelte av de mange gode prinsippene og tiltakene som er innarbeidet i planforslaget er kostbare å realisere. Eksempler på dette er bro for myke trafikanter over Trysilelva sør i Trysil sentrum (båndleggingssone H710\_5) og felles parkeringsløsninger. Fylkesrådmannen er usikker på hvordan tiltakene skal realiseres, og savner på generelt grunnlag rekkefølgekrav og andre mekanismer som sikrer realisering av tiltakene.

### Tettstedsutvikling

Veitrafikk er den sektoren som står for størst utslipp av klimagasser i Trysil kommune. For å følge opp nasjonale og regionale mål om utslippskutt, må den langsiktige sentrumsutviklingen i Innbygda derfor legge til rette for at flere kan velge klima- og miljøvennlig transport som gange, sykkel og kollektivt. Fylkesrådmannen mener områdeplanen på en god måte legger til rette for dette. Ikke minst er områdeplanens fokus på fortetting viktig. Tettere boligbebyggelse i sentrum samtidig som servicetilbud og handel også legges hit, vil gjøre det mulig for innbyggerne å la bilen stå oftere. Fortetting og transformasjon er også i tråd med nasjonale og regionale føringer med mål om å begrense arealbruken, og er således i tråd med Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-BATP).

### Aktive fasader og lokalisering av handel

Planbeskrivelsen og planbestemmelse 4.1.6 punkt e regulerer bruken av første etasje innenfor sentrumsformålet BS mot Storvegen, Løkjavegen, offentlige torg og plasser. Fasadene skal være aktive og åpne, og skal benyttes til forretning eller annen publikumsrettet virksomhet. Fylkesrådmannen anser dette som et godt grep for å skape et godt og kompakt sentrum som konsentrerer tettstedslivet. Flere folk som oppholder seg på samme sted vil generere muligheter for mer aktivitet, slik studiene til Jan Gehl med flere synliggjør. I 2013 ble forholdet mellom fasadens utforming og bylivet undersøkt (Gehl, J., Svarre, B. (2013). How to study public life. Washington, DC: Island Press). Fasader i København ble kategorisert etter hvor åpne og lukket fasadene var, i tillegg til hvor mange som oppholdt seg på gateplanet utenfor den respektive fasaden. Studiet viste at bygningenes fasade, spesielt første etasje, har stor betydning for hvor lenge folk oppholder seg på gateplanet på det utenfor den respektive fasaden, hvilken gangfart de hadde, hva de gjør der og forholdet til handel.

Fasader som er aktive og åpne bør inneholde vinduer og dører langs første etasje som lar folk på gateplanet se hva som skjer inne i bygningene. Fylkesrådmannen anbefaler derfor å fastsette planbestemmelser for f.eks foliering av vinduer, herunder hvor stor andel av vinduene som tillates foliert, samt annen dekor og møblement som påvirker innsynet. Videre kan planen, dersom kommunen anser det hensiktsmessig, regulere bruken av f.eks antall vinduer og dører langs fasadene i første etasje.

Hensynet til åpne og aktive fasader vil være helt vesentlig ved en fortetting/transformasjon på Trysilcenteret tomten (BAA2) for å bygge opp under gaten som handlegate og tettstedslivet i og langs Storvegen, samt minimere senterets funksjon som halv-privat offentlig rom.

### Barn og unge

Fylkesrådmannen er opptatt av at barn skal ha tilgang på uteoppholdsarealer og lekearealer der de bor som et ledd i fokuset på oppvekstmiljøene til barn og unge og folkehelsen. Det fremgår av "Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen" at det i nærmiljøet skal finnes arealer hvor barn kan utfolde seg og skape sitt eget lekemiljø.

Kommunen har i planbestemmelse 1.2.8 fastsatt gode og detaljerte planbestemmelser til lokalisering, opparbeidelse og utforming av leke- og uteoppholdsareal. Det er videre fastsatt rekkefølgekrav til opparbeidelse av lekeplass og uteoppholdsarealer som først utløses etter at ferdigattest gis for det enkelte byggeprosjekt. Dette anser fylkesrådmannen som problematisk da det kan være avvik mellom når boligene tas i bruk og når ferdigattest gis, og at barn- og unge da kan stå i fare for å ikke ha tilgang på leke- og uteoppholdsareal. Det samme gjelder der frikjøpsordning for mangel på leke- og uteoppholdsareal ved nye boliger innenfor sentrumsformålet BS benyttes. Viser her til kravene i de rikspolitiske retningslinjer.

Ved utbygging av områder med konsentrert bebyggelse og etablering av boliger i sentrum bør det stilles rekkefølgekrav om at leke- og uteoppholdsareal skal være opparbeidet i henhold til planbestemmelse 1.2.8 før det gis midlertidig brukstillatelse/ferdigattest for første bolig.

Med hensyn til felles uteoppholdsarealene BUT1 (foran rådhuset) og BUT2 (foran "Gammelskula") i sentrum er fylkesrådmannen usikker på om disse kan opparbeides på en tilfredsstillende måte; at de ivaretar kravene i de rikspolitiske retningslinjer og foreslåtte

planbestemmelse 1.2.8 med hensyn til trafiksikkerhet og støy. Områdene er lokalisert like ved Storvegen som er en mye brukt bilveg med tilhørende parkering og varelevering.

#### Tilrettelegging for myke trafikanter

Fylkesrådmannen vil berømme kommunen for å tilrettelegge for nye tverrforbindelser med gangakser på tvers av sentrum. Dette vil bidra til å bedre tilgjengeligheten for gående og syklende og knytte Storvegen og Trysilelva med turområdet ved flomvollen nærmere hverandre. Tverrforbindelsene vil kunne fungere som gode siktlinjer i sentrum, forutsatt at de gis en utforming og bredde som tillater dette. Siktlinjene vil også være en del av et ledd med å knytte sentrum og Trysilfjellet nærmere hverandre – en av strategiene i mulighetsstudiet.

Fylkesrådmannen stiller imidlertid spørsmål ved intensjonen bak bruken av formålet gang-sykelveg, ved SGS24 og SGS30. Generelt vil vi anbefale at formål reguleres til faktisk bruk, i dette tilfellet kjøreveger/adkomstveger til boliger. Eksisterende skilting og vegoppmerking øst for fv. 26 støtter ikke opp om formålet gang- og sykkelveg på dette stedet.

#### Automatisk fredete kulturminner

Det er kjent ett automatisk fredet kulturminneområde innenfor planområdet. Det er den sørvestligste delen av kirkegården tilhørende Trysil kirke hvor man mener det finnes spor/levninger fra vikingtid og middelalder. Området er i planen vist som båndlagt etter kulturminneloven med hensynssone d (sosi-kode H730) og vern av området er således ivaretatt i planen.

Planområdet ble vurdert og registrert med tanke på forekomst av tidligere ikke kjente automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet i forbindelse med varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid. Det ble ikke påvist slike kulturminner. Varslingsplikten jf. Kulturminneloven § 8, andre ledd er tatt inn i planbestemmelsene og undersøkelsesplikten jf. § 9 er oppfylt.

#### Nyere tids kulturminner

De eldste husene er gitt hensynssone for bevaring, både med juridisk linje på bygningene, og hensynssone over tomtene. Disse er også utpekt i kulturminneplanen. I planbestemmelsene står det at bygningene og områdene skal bevares. Det er likevel tillatt å fortette på disse tomtene, men nye byggetiltak skal underordnes kulturmiljøet, blant annet med høyder. Det bør også presiseres at det ikke er tillatt å rive bygningene som står innenfor hensynssonene.

Fylkesrådmannen vurderer at kommunen har lagd gode planbestemmelser for hensynssonene, men anbefaler at det ikke skal være tillatt med flate tak innenfor hensynssonene. Trysil har for det aller meste saltak, og fylkesrådmannen mener at dette kjennetegner Innbygda, og nybygg bør støtte oppunder bildet av å være bygdeby, noe som mulighetsstudien også anbefaler. Fylkesrådmannen anbefaler bare å tillate maks 2 etasjer + saltak innenfor hensynssonene. I forslag til bestemmelser står det 2-3 etasjer. Hensynssonene er små, og det er stort sett eldre trehus i to etasjer innenfor sonene, så det er nennsom fortetting som er aktuelt der.

Det står i planbestemmelse 4.1.6 Sentrumsformål at b) Mulighetsstudie Sentrumsplan Trysil skal legges til grunn for detaljregulering med hensyn til byggeskikk og estetikk, byggehøyder og volum. I mulighetsstudien står det at det er viktig med høy kvalitet på bebyggelsen. Det er viktig at ny bebyggelse ikke forringer opplevelsen av sentrum i Innbygda. For å sikre at



karakteren til det historiske sentrum opprettholdes og styrkes, er det viktig å øke ambisjonene for utviklingen fremover. Det anbefales å legge til grunn en utbygging med høy arkitektonisk kvalitet og omtanke.

På tomten til Trysilssenteret og sør i Storvegen på østre side (felt BS2, BS3 og BS4) foreslås det 4-5 etasjer. Byggehøyder skal avklares og differensieres nærmere i detaljreguleringsplan. BS4 er på andre sida av Storvegen enn Løkjasvingen, søndre del av Løkjasvingen. Her bør det etter fylkesrådmannens vurdering ikke bygges så høyt som 4-5 etasjer og bygningene bør også tilpasses med blant annet saltak. Nord for dette området står Skogbrukets hus som fylkesrådmannen foreslår vernet, og det vil derfor være positivt om det ikke bygges så høyt i BS4. Ifølge retningslinjer under planbestemmelse 4.1.6 kan det tillates høyere enn 2-4 etasjer på felt BS15, som er mellom Storvegen og Løkjasvingen. Fylkesrådmannen ber om at denne setningen i retningslinjen tas ut.

#### Flere verneverdige bygninger

Fylkesrådmannen anbefaler å legge hensynssone på fem viktige bygninger i tillegg til de som er foreslått i planen.

Den siste gjenstående bygningen fra Ørnsminde er bygningen for utnisting av skogsarbeidere. Bygningen Ørnsminde ligger under arealformål "Nødvendige bygg og anlegg for grav- og urnelund". Gården ble brukt av de svenske storeierne av skoger i Trysil, og stortingsmann Ola Nyhuus bodde på gården, og hans sønn bibliotekreformator Haakon Nyhuus vokste opp her. Bygningen er sannsynligvis fra rundt 1850, og den er delvis bygd inn i en naturlig skråning for å få et kjølerom integrert i bygningen.

Rådhuset med kulturhus ser svært opprinnelig ut og er en moderne kommunebygning forutfor sin tid fra 1956-59 med arkitektoniske gode kvaliteter som bør sikres gjennom hensynssone. Bygningen forestiller en oppslått bok der taket er bladene i boka, som henvisning til litteraturkommunen Trysil. Taket i kommunestyresalen er skrått fordi det er en del av "boken".

Storvegen kjennetegnes av forretningsgårder med mur i første etasje, og med en andreetasje i trefasader i en annen farge. Et godt eksempel på en av disse bygningene er Skogbrukets Hus, oppført 1959-1961 av Trysilvassdragets Skogeierforening. Arkitekt var P.M. Motzfeldt, ifølge «Innbygda – et miljø med tradisjoner». Utsmykningen i sandblåst glass er tegnet av Bjarne Rundfloen. Trysil feirer i år 100-årsjubileum for kunstner Rundfloen, og disse vinduene og døra med motiv må tas vare på. Dette kan gjøres gjennom planbestemmelser for bygningen i sentrumsplanen. Samtidig kan andre eldre bygningsdetaljer på bygningen ivaretas. Bygningen er også verdt å ta vare på fordi skognæringa er og har vært viktig i Trysil. Skogbrukets hus ble også spilt inn som verneverdig på folkemøtet 26.03.19.

I Storvegen 10 og 12 ligger gamle forretningslokaler som kalles Lundsanden, bygd omkring 1887 og Sandvold, som ble utvida med tilbygg sørover i 1983. Bygningsrekka er karakteristiske for Innbygda og bør bevares. Eldre uthus på tomtene bør også bevares. Planforslaget foreslår allerede hensynssone på begge sider, så fylkesrådmannen foreslår at hensynssonene utvides slik at de omfatter disse nevnte bygningene også.

#### Klima med hensyn til bebyggelse

I planprogrammet for klima- og energiplan i Trysil står det at ett av de sentrale temaene skal være materialvalg i bygg (tre vs. Stål/betong). I sentrumsplanens foreslåtte planbestemmelse 1.2.3 står det at "det skal oppfordres til bruk av tre i nye bygg som en del av identitetsbyggingen i sentrum». Mer bruk av tre ble også spilt inn på folkemøtet 26.03.19.

I tråd med fylkeskommunes mål om et klimanøytralt Innlandssamfunn innen 2030, mener fylkeskommunen at det i alle utbygginger bør tas klima- og miljøhensyn i form av klimavennlige energiløsninger og materialvalg. Der det er hensiktsmessig kan det være et godt klimatiltak å gjenbruke og oppgradere eksisterende bygg, framfor å rive og bygge nytt. Beregninger gjort i forbindelse med det pågående prosjektet "Bevar bygg - bevar klima", har vist at oppgradering av et gammelt trehus kan redusere klimagassutslippet med 59 % sammenlignet med å rive og bygge nytt.

Andre tiltak for å redusere klimagassutslipp fra utbygging kan være krav om fossil- eller utslippsfrie anleggsplasser, eller krav om sertifiseringsordninger for bygninger og anlegg som BREEAM og CEEQUAL.

#### Kryssløsning med fv. 26 og Vestbyvegen

Utløsende faktor for ny kryssløsning med fv. 26/Vestbygdvegen er en rekkefølgebestemmelse i kommuneplanens arealdel for Trysil. Ved 38.000 utbygde senger skal rundkjøringsløsning i kryss fv. 26/Vestbyvegen være etablert. I dag er det omtrent 29000 utbygde senger i Trysilfjellet. Oversendt trafikkanalyse tar for seg dette kryssområdet, og har til hensikt å belyse hvordan hytteutbyggingen vil påvirke det aktuelle kryssområdet med tanke på trafikkavvikling og- sikkerhet.

Fylkeskommunen har i løpet av planprosessen hatt møter med plankonsulent og Trysil kommune angående flere ulike alternativer. Det er lagt til grunn to alternativer for videre vurdering i planprosessen. Slik fylkesrådmannen vurderer saken på nåværende tidspunkt vil en firearma rundkjøring være den beste løsningen for å sikre god trafikkflyt i området i fremtiden. Felles for en firearmet og en trearmet rundkjøring er at disse viser en forbedret situasjon med lengre rampe ut mot fv. 26 (fra ny rundkjøring) som vil gi mindre tilbakeblokkering ut på fv. 26 på dager med mye trafikk, som er en av hovedutfordringene i dag på dager med mye trafikk og en effekt som vil bli forsterket i fremtiden.

En av mange utfordringer i dette området er stor trafikk ut fra Trysil-Knut/Vestsidevegen. En løsning med en firearmet rundkjøring vil løse dette forholdet best. Trafikkanalysen inneholder enkelte mangler, da den for eksempel ikke har vurdert forholdene rundt en eventuell opptrappingsplan med blant annet tvungen høyresving ut fra Vestsidevegen i retning rundkjøring på sentrumssiden av Kirkebrua. På generelt grunnlag vil vi si at det er ikke heldig med et T-kryss (Vestsidevegen) så tett på rundkjøring. En trearmet rundkjøring vil heller ikke løse dette forholdet. Det er heller ikke heldig at det legges opp til en løsning hvor man sender trafikanter østover over Kirkebrua mot rundkjøring i sentrum da det er flere usikre faktorer knyttet til hvordan dette vil forplante seg videre på sentrumssida av Trysil. Kirkebrua utgjør allerede i dag en flaskehals.

Med den informasjonen vi har blitt forelagt på nåværende tidspunkt foreligger det mange usikre faktorer knyttet til en løsning med en trearmet rundkjøring. Dette underbygger det faktum at en løsning med en firearmet rundkjøring vil være det beste for å imøtekomme fremtidens trafikale utfordringer i tilknytning til fv. 26.

Fylkesrådmannen forutsetter for øvrig at sporingsanalyser for begge alternativene forelegges Innlandet fylkeskommunes samferdselsavdeling. Det fremgår av planbeskrivelsen at det er utarbeidet sporingsanalyser med modulvogntog. Det anmodes også om det gjøres kapasitetsberegninger i detaljreguleringsprosessen av tiltak knyttet til en opptrappingsplan som følge av en eventuell etablering av en trearmet rundkjøring.

Fylkesrådmannen vil minne om at vi ikke vil akseptere en ny direkte avkjørsel/kryss ut på fv. 26 slik trafikkanalysen skisserer som mulig alternativ.

#### Tiltak som berører fylkesveg

Alle eksisterende avkjørsler (inkludert avkjørselspiler) i gjeldende reguleringsplaner forutsettes videreført og tegnes inn på plankartet. Alle avkjørsler og kryss skal ha utforming i henhold til vegnormalen, jf. Statens vegvesens håndbok N100 «Veg- og gateutforming».

Ved tiltak som berører fylkesveg skal byggeplan godkjennes av Samferdselsavdelingen i Innlandet fylkeskommune, og det skal skrives gjennomføringsavtale.

#### Varelevering

Varelevering skal søkes løst på egen eiendom, og dette må følges opp gjennom planbestemmelser. Ved å fjerne varelevering fra Storvegen/fv. 2172 vil trafikkflyten- og sikkerheten bedres, noe som er spesielt viktig med hensyn til gående og syklende.

#### Trafikksikkerhet

Fylkesrådmannen foreslår å fjerne planbestemmelse 1.2.6 bokstav a) om byggegrenser og avkjørsler. Byggegrenser er ivaretatt gjennom planbestemmelse 1.2.1. bokstav a). For nye utbyggingsområder vil spørsmålet om byggegrenser avklares gjennom en detaljreguleringsplan. Avkjørsler knyttet til nye utbyggingsområder skal ivaretas gjennom detaljreguleringsplaner, eventuelt videreføre eksisterende avkjørsler (inkludert avkjørselspiler) i plankartet.

Videre mener vi at planbestemmelse 1.2.6 bokstav b) og c) bør tas inn som et rekkefølgekrav i stedet for en planbestemmelse under "trafikksikkerhet".

#### Østmojordet barnehage

Det er forelagt oss to ulike alternativer for å løse trafikksikkerhetsutfordringer knyttet til etablering av en ny og større kommunal barnehage på Østmojordet (BBH2) sør for sentrum. Det ene alternativet legger opp til envegskjøring med fortau i den kommunale gata Gammelvegen med ny atkomst ut på fv. 2172/Bygdervegen. Fylkesrådmannen vil i utgangspunktet kunne akseptere en ny adkomst/kryss ut på Bygdervegen, forutsatt at det blir knyttet rekkefølgekrav til krysset og at kryssutforming er i tråd med vegnormalene. Alternativ to skisserer tovegskjøring med fortau på den kommunale Gammelvegen, og ingen ny atkomst/kryss ut på fv. 2172/Bygdervegen.

Fylkesrådmannen anser det som svært utfordrende i praksis å få til en delvis stenging av Gammelvegen. Hva med folk som bor langs Gamlevegen? Det vil være vanskelig for folk å følge opp en delvis stengning av gata, noe som vil bidra til en betraktelig større risiko knyttet til trafikksikkerhet enn dagens situasjon eller en tovegskjørt Gamleveg vil medføre. Fylkesrådmannen anbefaler å gå videre med alternativ knyttet til tovegskjørt Gamleveg med fortau, eventuelt bør det gjøres en vurdering av tiltak som reduserer gjennomgangstrafikken og hastigheten i Gamlevegen.

Dette medfører noe mer arealbeslag, men vår vurdering er at dette ivaretar trafikksikkerheten på en bedre måte. Utforming av krysset med Gamlevegen/fv.2172 forutsettes fulgt opp gjennom rekkefølgekrav og krav om at krysset utformes i tråd vegnormalene, jf. Statens vegvesen sin håndbok N100.

#### Kryss Storvegen-Korsbergvegen

Rekkefølgekrav i kommuneplanens arealdel utløser gjennomføring av trafikkvurdering for tiltak i krysset med Korsbergvegen og Storvegen. Etablering av passeringslomme i dette krysset forutsetter at parkeringsplasser fjernes og at varelevering søkes løst på egen eiendom, og ikke i Storvegen, jf. avsnitt om varelevering. Fylkeskommunen vil likevel påpeke at det er ikke uten utfordringer å anlegge en passeringslomme her, da dette kan komme i konflikt med eksisterende næringsvirksomhet i Storvegen.

#### Gang- og sykkelveg langs Flendalsvegen/fv. 2172

Fylkesrådmannen støtter rekkefølgeravet 6.1.3 bokstav a) som sier at det ikke kan gis ferdigattest for nye boliger/leiligheter innenfor felt BBB1 før blant annet gang- og sykkelveg fra området til krysset mellom Bergervegen og Flendalsvegen er ferdig opparbeidet. Dersom det ønskes en annen løsning for å sikre fremkommeligheten for gående og syklende, må det gjennomføres en endring av hele reguleringsplanen.

#### Parkering og tydeliggjøring av utflytende trafikkarealer

Planforslaget omtaler behovet for opprydning i sentrum da det er utflytende områder mellom offentlige og private trafikkarealer. Det er en generelt noe uoversiktlig parkeringssituasjon i store deler av sentrum. Det er positivt at det foreslås en tydeligere struktur på gateutforming i sentrum. Fjerning av parkeringsplasser gjennom en differensiert parkeringsstrategi kan bedre situasjonen noe, for eksempel gjennom frikjøpsordning, men spørsmålet er om dette et sterkt nok incentiv til å rydde opp i parkeringssituasjonen i sentrum.

#### Vannmiljø

Planområdet til områdeplan for Innbygda - Trysil sentrum berører Trysilelva og tilløpsbekker på begge sider av elva. Trysilelva er leveområde for fisk og ferskvannsorganismer, og det er registrert observasjon av elvemusling innenfor planområdet.

Regional plan for vannforvaltning i de norske delene av vannregion Västerhavet (Grensevasdragene) 2016 – 2021 er ikke listet opp under regionale føringer som ligger til grunn for arbeidet med forslag til ny områdeplan for Innbygda – Trysil sentrum. Regional plan for vannforvaltning er heller ikke lagt til grunn i kommuneplanens arealdel. Fylkeskommunen minner om at regional plan for vannforvaltning i de norske delene av vannregion Västerhavet (Grensevasdragene) (2016 – 2021) skal legges til grunn i utarbeidelse av ny områdeplan, og at alle planforslag og tiltak etter PBL § 1-6 som berører vann skal vurderes etter miljømålene som er vedtatt for sjøer, elver og bekker. Informasjon om den enkelte vannforekomst finnes på vann-nett.no. Videre skal ny aktivitet og nye inngrep som er i strid med miljømålene vurderes etter vannforskriften § 12.

Dersom miljømålene fravikes, kan dette gi grunnlag for å fremme innsigelse. Dette er i tråd med nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging om bærekraftig og forsvarlig ressursforvaltning. Informasjon om vannmiljø, miljøtilstand og miljømål bør derfor nevnes i planbeskrivelsen.

Hensynet til vannmiljø og bevissthet rundt gjeldende miljømål for vannforekomstene innenfor planområdet skal ivaretas i planer som berører vannmiljø, og dette kan gjøres ved å ta inn en planbestemmelse for å sikre dette hensynet. Forslag til dette kan være at «Alle planforslag og tiltak etter Plan- og bygningsloven § 1-6 som berører overflatevann eller grunnvann skal vurderes etter fastsatte miljømål i gjeldende regional plan for vannforvaltning». For å sikre en vurdering etter § 12 i vannforskriften saker hvor miljøtilstanden i en vannforekomst vil forringes bør det også tas inn en egen planbestemmelse for å vurdere dette. Forslag til dette kan være at «Planforslag og tiltak som vil føre til en forringelse av miljøtilstanden skal vurderes etter § 12 i vannforskriften». Et alternativ til en planbestemmelse for å sikre at § 12 vurderes dersom ny aktivitet eller inngrep er i strid med vedtatt miljømål er å forklare dette i planbeskrivelsen. Planens planbestemmelser om naturlig vegetasjonsbelte langs vassdrag, bevaring og utvikling av blågrønne strukturer, bevaring av eksisterende bekkedrag og fordrøyningsområder og vurdering av gjenåpning av lukkede bekker er gode tiltak både med hensyn til biologisk mangfold, vannmiljø og klimatilpasning.

### **Fylkesrådmannens vurdering**

Fylkesrådmannen berømmer at kommunen ønsker å legge til rette for en helhetlig og langsiktig utvikling av Innbygda som kan stimulere til utvikling og investering i sentrum, styrke sentrum som forretnings- og handelssted, som et godt bosted, som arbeidssted og som er attraktivt for besøkende.

Skogbrukets hus, rådhuset, Ørnsminde og Lundsanden/Sandvold bør gis hensynssone for bevaring av kulturmiljøer. Videre bør kommunen sette en planbestemmelse om at bygningene innenfor hensynssonene for bevaring av kulturmiljøer ikke kan rives. Det er viktig at nabobygningene til hensynssonene for bevaring av kulturmiljø er tilpasset den eldre bebyggelsen. Trysil sentrum preges i stor grad av bygninger med saltak. Fylkesrådmannen mener at saltak bør være hovedtakform i sentrum innenfor arealformålsområdet BS for å ivareta stedsidentiteten. Regional plan for vannforvaltning i de norske delene av vannregion Västerhavet (Grensevassdragene) (2016 – 2021) skal legges til grunn i utarbeidelse av ny områdeplan, og alle planforslag og tiltak etter PBL § 1-6 som berører vann skal vurderes etter miljømålene som er vedtatt for sjøer, elver og bekker.

Ut fra hensynet til barn- og unges interesser må det sikres at barn- og unge har tilfredsstillende leke- og uteoppholdsarealer ved utbygging av områder med konsentrert bebyggelse og etablering av boliger i sentrum, og at disse er opparbeidet før boligene tas i bruk (midlertidig brukstillatelse/ferdigattest). Dette må følges opp i planbestemmelse 4.1.6 punkt h) og 6.3.

Fylkesrådmannen anbefaler en firearmet rundkjøring som løsning for å imøtekomme trafikale utfordringer i krysset fv. 26/Vestbyvegen/Vestsidivegen. Fylkesrådmannen foreslår å fjerne planbestemmelse 1.2.6 bokstav a) om byggegrensener og avkjørsler. Planbestemmelse 1.2.6 bokstav b) og c) foreslås som rekkefølgekrav. Generelt vil fylkesrådmannen anbefale at formål reguleres til faktisk bruk, i dette tilfellet kjøreveger/adkomstveger til boliger, jf. SGS24 og SGS30. Varelevering skal søkes løst på egen eiendom, og dette må følges opp gjennom planbestemmelser. Fylkesrådmannen vil anbefale å gå videre med alternativ knyttet til tovegskjørt Gamleveg med fortau, eventuelt bør det gjøres en vurdering av tiltak som reduserer gjennomgangstrafikken og hastigheten i Gamlevegen. Utforming av krysset med Gamlevegen/fv.2172 forutsettes fulgt opp gjennom rekkefølgekrav og krav om at krysset utformes i tråd vegnormalene, jf. Statens vegvesen sin håndbok N100.